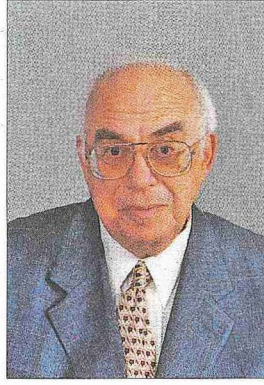

SHAW, Jay Stanford
(1930-2006)

**Amerikalı
Osmanlı ve Türkiye Cumhuriyeti
tarihçisi.**

5 Mayıs 1930'da Minnosoeto eyaletinde Saint Paul şehrinde dünyaya geldi, ailesi asrın başlarında buraya yerleşen Müsevî göçmenlerindendir. Bu şehirde Webster Elementery ve daha sonra Mechanic Arts High School'u bitirdi. Yüksek öğrenimine Stanford Üniversitesi'nde başladı (1947-1952) ve İngiltere işçi partisinin dış politikası konulu bir çalışmayla yüksek lisansını tamamladı (1955). Ardından Princeton Üniversitesi'ne devam etti. Ortadoğu ağırlıklı tarih öğrenimi sebebiyle Arapça, Türkçe ve Farsça öğrenmeye başladı. Londra ve Oxford Üniversitelerinde çalıştı; burada Bernard Lewis, Paul Witteke ve Hamilton A. R. Gibb gibi hocalardan istifade etti. 1955'te Mısır'a gitti, Kahire ve Ezher üniversitelerinde çalıştı, Osmanlı dönemine ait arşivlerde araştırmalar yaptı. Bu konuya verdiği önem sebebiyle arşiv ağırlıklı çalışmalarına 1956-1957 yılları arasında İstanbul Üniversitesi'nde devam etti. Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde araştırmalarda bulundu. Mısır'daki Osmanlı dönemini konu alan, *The Financial and Administrative Organization and Development of Ottoman Egypt, 1517-1789* adlı doktora tezini 1958'de Princeton Üniversitesi'nde tamamladı. Böylece Harvard Üniversitesi'ne geçti ve 1958-1968 yıllarında burada hocalık yaptı. Daha sonra 1992 yılındaki emekliliğine kadar çalışacağı Kaliforniya Üniversitesi'ne katıldı. 2000 yılından itibaren Bilkent Üniversitesi hocaları arasında yer aldı. 16 Aralık 2006'da İstanbul'da ölen Shaw, Ortaköy'deki Etzahayim Sinagogu'nda yapılan cenaze töreninin ardından Ulus'taki Eşkenazi Müsevî Mezarlığı'na defnedildi.

Cambridge Üniversitesi tarafından yayımlanan *International Journal of Middle East Studies*'in (*IJMES*) kurucusu olan ve uzun süre baş editörlüğünü yapan Shaw (1967-1980) Türkiye Bilimler Akademisi şeref üyeliğine seçilmiş (2000), Eylül 2006'da Türk ve Türkiye tarihine katkılarından ötürü 1981'den beri üye olduğu Türk Tarih Kurumu tarafından hizmet madalyası ve berati ile taltif edilmiştir. Boğaziçi ve Harvard üniversiteleri kendisine fahri doktora unvanı vermiş olması yanında önde gelen çeşitli tarih kuruluşlarının üyeliğinden

Jay Stanford
Shaw

bulunmuştur. 1998'de Türkiye Cumhuriyeti cumhurbaşkanı tarafından liyakat madalyası ile onurlandırılmıştır.

Shaw pek çok önemli esere imza atmış, çok sayıda makale kaleme almıştır. Bunların içinde, 1966'da evlendiği eşi Ayşe Ezel Kural ile beraber hazırladığı *History of the Ottoman Empire and Modern Turkey* adlı çalışma, bir Batı dilinde N. Jorga'nın *Osmanlı Tarihi*'nden sonra yayımlanmış en kapsamlı eser olarak kabul edilmektedir. Modern Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşuna kadar gelen ve büyük kısmı kendi sorumluluğunu taşıyan eserin bilimsel yönden sorgulanması önde gelen pek çok Osmanlı tarihçisi tarafından yapılmış ve olumlu-olumsuz değerlendirmelere konu olmuştur. Shaw, diğer çalışmalarında olduğu gibi bu eserinde de Osmanlı arşivlerinin önemini göstermiş ve arşiv malzemelerinin kullanımına öncelik vermiştir. Bu tür malzemelerin ışığı altında Ermeni iddialarına iştirak etmeyen, 1915 Ermeni tehciriyle ilgili olarak ileri sürülen asılsız iddiaları sorgulayan ve reddeden görüşleriyle öne çıkan Shaw, bu tutumundan ötürü evinin kundaklanması gibi ağır tehdit içeren saldırılara mâruz kalmıştır. Soykırım iddialarını reddedenlere yapıldığı gibi "Türk dostu tarihçi" etiketiyle ilmi saygınlığına gölge düşürülmek istenmiştir. Osmanlı tarihiyle uğraşan pek çok önemli isim (meselâ Ezel Kural Shaw, A. Hess, C. V. Findley, A. Levy, D. Quateart, R. Jennings, D. Kushner, J. R. Barnes, H. Lowry, J. McCharhty) doktora tezlerini yöneten Shaw son yıllarında çalışmalarına Türkiye'de devam etmiştir.

Eserleri. Çeşitli dergilerinde çok sayıda araştırması yayımlanmış bulunan Shaw'un başlıca kitapları arasında şunları saymak mümkündür: *The Financial and Administrative Organisation and Development of Ottoman Egypt 1517-1798* (Princeton 1962); *Ottoman Egypt in the Age of the French Revolution* (Cambridge, Mass., 1964); *The Budget of Ottoman Egypt, 1005/06-1596/97* (The Hague 1968); *Between Old and New: The Ottoman Empire under Sultan Selim III, 1789-1807* (Cambridge, Mass., 1971); *Eski ve Yeni Arasında Osmanlı İmparatorluğu*, trc. Hür Güldü, İstanbul 2008); *History of the Ottoman Empire and Modern Turkey* (Ezel Kural Shaw'la birlikte, I-II, Cambridge 1976-1977; *Osmanlı İmparatorluğu ve Modern Türkiye*, trc. Mehmet Harmancı, I-II, İstanbul 1982); *The Jews of the Ottoman Empire and the Turkish Republic* (New York 1991); *Turkey and the Holocaust: Turkey's Role in Rescuing Turkish and European Jewry from Nazi Persecution, 1933-1945* (New York 1993); *From Empire to Republic: The Turkish War of National Liberation 1918-1923: A Documentary Study I-V vols. in 6 Books* (Ankara 2007); *The Ottoman Empire in World War I., Volume I-II* (Ankara 2007-2008). Bazı önemli makaleleri de şunlardır: "The Land Law of Ottoman Egypt (960-1553): A Contribution to the Study of Landholding in the Early Years of Ottoman Rule in Egypt" (*Isl.* [1962], s. 106-137); "The Origins of Representative Government in the Ottoman Empire: An Introduction to the Provincial Councils, 1839-1876" (*Near Eastern Round Table, 1967-1968*, ed. R. B. Winder, New York 1969, s. 53-142); "Selim III and the Ottoman Navy" (*Turcica*, I [Paris 1969], s. 212-241); "The Yıldız Palace Archives of Abdülhamid II" (*Ar.Ott.*, III [1971], s. 211-237); "L'Impero Ottomano e la Turchia Moderna" (*Storia Universale Feltrinelli*, XV [Rome 1972], s. 21-159); "Ottoman Population Movements during the Last Years of the Empire (1885-1914): Some Preliminary Remarks" (*Osm.Ar.*, I [1980], s. 191-205); "Christian Anti-Semitism in the Ottoman Empire" (*TTK Belleten*, LIV/211 [1991], s. 1075-1149). "The Armenian Legion" (*The Armenians in the Late Ottoman Period*, ed. İlber Ortaylı – Türkkaya Ataöv, Ankara 2001, s. 155-206).

BİBLİYOGRAFYA :

Klaus Kreiser, "Clio's Poor Relation: Betrachtung zur Osmanischen Historiographie von Hammer-Purgstall bis Stanford Shaw", *Wiener Beiträge zur Geschichte der Neuzeit*, X, Wien 1983, s. 24-43; Zafer Toprak, "Yaşayan Türkologlar: Stanford Shaw ile Söyleşi", *TT*, XIII/76 (1990), s. 201-202; Sabahattin Yaşar, "Stanford J. Shaw'un Ardından", *TY*, XXVII/234 (2007), s. 71-73; Adnan Gül, "Türkiyeli Bir Türk Tarihçisi: Stanford J. Shaw (1930-2006)", a.e., XXVII/237 (2007), s. 86-91; www.bilkent.edu.tr/~shaw/profile.html.

